

Archiv obce Vrhavěč

1922-1945 (1947)

Inventář

EL NAD č.: 844

AP č.: 392

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	9
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	9
Seznam použitých pramenů a literatury.....	10
Přílohy:	
Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk.....	11
Inventární seznam.....	12

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Organizaci místní samosprávy, převedením pravomocí do rukou obcí, předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Následoval zákon o provizorním zřízení obecním č. 170/1849 Ř. z. ze dne 17. března, který zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde vrchnost doposud zastupovali venkovští rychtáři a konšelé, pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy. Stále ještě omezené obecní pravomoci zaručily obcím alespoň základní práva, mezi něž patřila práva: svobodné volby zástupců, domovské, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejnit veřejně výsledky obecního hospodaření a zveřejnění jednání obecních zástupců. Jednalo se o zlomový počín, vyvolaný zejména tlakem na politickou situaci ve státě. Zprvu udílená samostatnost zemská přenesla se na úroveň krajskou, okresní a obecní. Přestože by se tak mohlo zdát, že majitelé dosavadních panství tím přišli o řadu výhod, opak je skutečností. Mohli snáze uplatnit svůj vliv především tam, kde jej potřebovali využít nejvíce. Postupně mohli získat kontrolu nad obcemi a později nad celými okresy.

Shora uváděná zákonná úprava, takzvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vycházela z uvozovacího patentu a v něm uvedeného hesla, že základem svobodného státu je svobodná obec. Zákon jej zachovával tak, že hovořil o obcích místních, okresních a krajských. Skutečně platnými se však staly pouze předpisy o obcích místních.

Obce se staly nejnižším článkem místní samosprávy. Obvod těchto obcí se shodoval s katastrálním územím. Novým prvkem se stalo zavedení pravidla, že každé sídliště se muselo stát obcí či součástí obce nazývané osadou. Dřívější rozdíly mezi sídlišti různých stupňů byly zachovány pouze v názvoslovích těchto obcí, jako města, městyse čili městečka a vesnice či vsi. Každá obec náležela do určitého soudního a politického okresu a každá osoba musela patřit do evidence některé obce. Pokud některé z obcí nesplnily zákonné požadavky, mělo se přistoupit k jejich sloučení s jinou obcí, přestože by s tím dotčená obec nesouhlasila.

Stadionovo zřízení rozlišovalo dvojí působnost obce. Obec se měla starat především o svoje vlastní záležitosti, obecní zřízení tehdy hovořilo o přirozené působnosti obce. Ve své působnosti nemohla být obec omezována mimo zákonem uváděné případy. Jakýmsi protipólem přirozené působnosti obce se stala působnost přenesená. Tato působnost zahrnovala obstarávání určitých veřejných věcí, které obci nařizovala státní správa.

V každé obci se povinně zřídily dva orgány, obecní výbor a představenstvo. Obecní výbor volený na tři roky představoval kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Disponoval však pouze usnášecí a dozorcí mocí, bez možnosti použít moc výkonnou. Užším orgánem, voleným právě z členů obecního výboru, se stalo obecní představenstvo. Skládalo se ze starosty a alespoň dvou radních. Nepředstavovalo ovšem kolegium, radní vytvářeli jen pomocný a zastupující orgán v době starostovy nepřítomnosti v úřadu, samotný starosta se stával výkonným orgánem, který prováděl usnesení obecního výboru.

Nad samosprávnými orgány se zavedla instituce dozoru a starosta mohl využívat práva prozatímního odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, pokud to odporovalo zákonům nebo mohla být způsobena škoda obci samotné. V roce 1850 došlo k rozšíření dozorcí moci a místním obcím přibyla policie. Nadřízený okresní úřad měl dohlížet na práci starosty v oboru

místní policie patřící do přirozené působnosti obce. V nutných případech pak uváděl věci do pořádku. Vláda mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout a zabezpečit její činnost za pomoci vlastních orgánů.

Vlastní činnost obecní samosprávy začala v roce 1850, kdy byly aktivovány nově zřízené státní politické úřady. Došlo k územní reformě obcí a obecní samospráva se posléze stala skutečností.

K vydání dalšího obecního zřízení došlo v roce 1859, v platnost vstoupilo pouze ustanovení o domovském právu a navíc nastalo odstranění veřejnosti jednání orgánů obecní samosprávy. Po vydání Říjnového diplomu docházelo k postupnému odstranění zásahů do samosprávy. V roce 1861, po volbách do obecních orgánů, v nichž zvítězili ve většině měst v Čechách čeští zástupci, byla veřejnost jednání zavedena opět. Rok poté vstoupil v platnost rámcový říšský obecní zákoník jako výsledek jednání mezi vládou, snažící se dostat obce pod větší kontrolu, a mezi parlamentem. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, o rok později také pro Moravu a Čechy č. 7/1864 Z. z. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce příslušné země s výjimkou statutárních měst. Každá nemovitost musela náležet do svazku některé obce. Samosprávné obce se mohly slučovat a rozlučovat a za určitých okolností měnit svoje hranice, o čemž však s konečnou platností rozhodovaly zemské sněmy.

Obecní zřízení rozlišovala dva druhy občanů do obce náležejících. Jednalo se o skupinu osob spojenou s obcí na základě jakéhosi hmotného svazku či o skupinu osob přespolečných. Je zřejmé, že prvně uváděná skupina disponovala všemi výhodami, které jí ze zákona příslušely, avšak nejdůležitějším právem bylo právo volební.

Voliči oprávnění k volbě volili na tříleté funkční období obecní výbor. Počet členů výboru se odvíjel podle zalidněnosti obce a v Čechách se pohyboval mezi osmi a 36 členy, na Moravě od sedmi do 30 členů. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a obecního radního. Počet členů obecního představenstva nesměl přesahovat třetinu členů obecního výboru, počet radních však nemohl klesnout pod dva. Obecnímu výboru se v této době občas říkalo obecní zastupitelstvo. Každý volitelný a řádně volený občan byl povinen volbu přijmout, výjimky z tohoto pravidla byly přesně stanoveny.

Obec, její činnost a veškerý život v ní tak v podstatě existoval v nezměněné podobě téměř do roku 1918, kdy se po vzniku nového, samostatného státu přijala zcela odlišná opatření pro obecní samosprávu.

Základním pravidlem pro chod obce po roce 1918 zůstal nadále předpoklad, že o obecních záležitostech může rozhodovat pouze osoba, která přispívá na udržování obecního hospodářství, avšak vyvstala potřeba řešit situaci s volebními řády. Na počátku roku 1919 tak vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení, zákon č. 75/1919 Sb. o řádu volení v obcích a zákon č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení.

Volební řád představoval výsledek dohody občanských stran se sociální demokracií a přinášel značnou demokratizaci. Přiznával totiž všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo při volbách do obcí všem osobám, které měly v obci alespoň tříměsíční trvalé bydliště, a které nebyly určitým způsobem diskvalifikovány a dosáhly věku 21 let. Pasivní volební právo se přiznávalo osobám ve věku od 26 let a volený musel alespoň jeden rok v obci bydlet. Volilo se na základě kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Volební období se prodloužilo na čtyři roky, v roce 1933 na šest let, aby se sjednotila délka volebních období

s ostatními samosprávami. Vznikly obecní finanční komise, v nichž jednu polovinu představovali zástupci zvolení obecním zastupitelstvem a druhou zástupci jmenovaní okresním úřadem. Jednalo se tak především o kontrolu ze strany státu, který si v obcích nepřál převahu socialistické většiny, která by mohla volně nakládat s obecními prostředky. Komise mohly kontrolovat veškeré obecní hospodaření a odvolávat se proti všem usnesením obecního zastupitelstva finanční povahy.

Zákonná novela obecních zřízení rozeznávala tyto řádné orgány obcí: obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu, případně jeho náměstky a komise.

Obecní zastupitelstvo nahradilo dřívější obecní výbor. Jeho zvolení se účastnili všichni voliči oprávnění k volbě a skládalo se z devíti až 60 členů podle počtu obyvatel v obci.

Ze svého středu volilo obecní zastupitelstvo obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního představenstva. Skládala se ze starosty, jeho náměstka či náměstků a členů rady, radních. Počet všech těchto členů činil znovu jednu třetinu obecního zastupitelstva, proto se stanovil počet jeho členů na devět, aby rada byla nejméně tříčlenná. Plnila totiž také funkci obecního trestního senátu, a tento musel být nejméně tříčlenný, tvořil jej starosta a dva radní.

Došlo k jasnému vymezení významu obecní rady, totiž že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází na všech věcech, jež podle zákona nebo podle zákonných nařízení nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu. Toto ustanovení utvářelo z rady primární orgán obce.

Obecní zastupitelstvo volilo ze svého středu rovněž starostu a jeho náměstka, v obcích s počtem převyšujícím 24 členů zastupitelstva se volili náměstci dva. Volba starosty nemusela být potvrzena státem, zákon č. 122/1933 Sb. o změnách řádu voleb v obcích však stanovil, že volbu starosty schvaluje státní úřad. Pokud státní úřad volbu starosty a jeho náměstků nepotvrdil, pozbývala tato volba platnost a obecní zastupitelstvo bylo povinno uskutečnit volbu novou. Kdyby se však zastupitelstvo zdráhalo provést novou volbu, pozbývala by platnosti také volba členů obecního zastupitelstva. Politický úřad jmenoval do čela obce správní komisi a v příhodné době vypisoval novou volbu obecního zastupitelstva. Podle shora psaného je jasně viditelné, že těmito ustanoveními byla obecní samospráva značně okleštěná. Státní úřady nezavazoval žádný termín k vypsání nových voleb obecního zastupitelstva.

Právem obcí bylo zřizovat si poradní a přípravné sbory ve formě komisí.

Nejdůležitějším orgánem, v jehož rukách spočívala rozhodující moc, byla obecní rada. Její zasedání byla neveřejná a konala se poměrně často. Obecnímu zastupitelstvu byly vyhrazeny pouze některé věci, schvalovalo zejména obecní rozpočet, jeho schůze se měly konat alespoň jednou za dva měsíce a byly veřejné. K určitým funkcím starosty patřilo svolávání schůzí obecní rady a obecního zastupitelstva, zastupování obce navenek apod.

Mezi mimořádné orgány obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán (komisař, správní komise). Tento mimořádný orgán vedl správu obce do řádné volby a dosazení nově zvoleného zastupitelstva. Pravomoc přechodných orgánů zůstala omezena na běžné záležitosti a kromě toho směl provádět pouze neodkladné akty, jejichž prodlením by mohla obci vzniknout škoda.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938-1945 se charakter veřejné správy výrazně odlišoval od předešlého. V odtržených pohraničních částech republiky vstoupil v

platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Na protektorátním území vznikly správní orgány řídicí se poněkud upravenou verzí týchž zákonů. V pohraničí převzala dočasně, do 20. října 1938, veškerou výkonnou moc armáda. Z jejího pověření vedli armádní zástupci veškeré existující správní orgány.

Nejdůležitějším obdobím ve vývoji sudetské správní organizace byla krátká doba od 21. října 1938 do 30. dubna 1939. Došlo k přijetí významných zákonných opatření a vybudování celé správní sítě. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Došlo k faktické likvidaci územní samosprávy. Ve správě obcí se zavedl tzv. vůdcovský princip a správu obce tak zastával pouze starosta. Stálými zástupci starostů se stali přidělcenci (Beigeordnete). První přidělenec byl podle zákona prvním a stálým zástupcem starosty, zbývající přidělcenci byli stálými zástupci pouze ve svých pracovních oborech (sociální péče, policie, zdravotnictví, školství apod.), starosta však mohl vztáhnout každou z těchto záležitostí na sebe. Další obecní orgán představovali obecní radové obstarávající trvalý kontakt mezi obecní správou a ostatními obyvateli. Jednalo se o nejméně 12 a nejvíce 36 členů a zákon stanovil, ve kterých záležitostech se musí starosta s obecními rady poradit. Kromě obecních radů existovali ještě poradci, kteří vykonávali poradní činnost pro starostu a přidělcence v určitém správním oboru nebo jiné speciální otázce. K obecním orgánům patřila také porada obecních radů a poradců. Starosta je zval v přiměřené lhůtě k poradě a oznámil jim její důvod.

O zajištění vzájemné symbiózy mezi obecní správou a nacistickou stranou se staral zmocněnec NSDAP. Ze zákona požíval značného vlivu na správu obce, aby dohlédl na správnou interpretaci nacistických zájmů ve svěřené obci. Starosta a přidělcenci z povolání vykonávali svůj úřad 12 roků, pokud se jednalo o úřad čestný, krátka se doba na 6 roků.

Činnost obecních úřadů zanikla v roce 1945, kdy byly nahrazeny soustavou národních výborů. V pohraničí navazovaly na obecní úřady místní správní komise jmenované postupně v letech 1945-1946.

Pojmenování vsi Vrhavec, situované zhruba 8 kilometrů jihovýchodně od Stříbra, vzniklo měkčenou přivlastňovací příponou z osobního jména Vrhavec a představovalo Vrhavcův, ve smyslu dvůr či majetek. K dalším českým názvům vsi patřily Vrhavec, Wrchawecz, k německým Wrhawczen, Worhabschen, Werhabschen a k latinským Wrhauech, Vrhavec.

První písemný záznam o Vrhavči se pojí s rokem 1243, kdy je v listině pro chotěšovský klášter uveden jako svědek Budivoj z Vrhavče. Jméno téhož vladyky je posléze připomínáno ještě v roce 1248, uvedené však s dalšími drobnými šlechtici Vítkem a Zbřežkem s predikátem z Vrhavče. Po časové odmlce trvající bezmála 150 let je ves uváděna teprve v roce 1398, opět v souvislosti se svědectvím, tentokrát však Viléma z Vrhavče. Patrně tatáž osoba vystupuje znovu jako svědek ještě v roce 1426. Jako majitelé vsi se v letech 1457 a 1473 postupně prokazovali Bohuslav z Vrhavče a Jan z Vrhavče. Další časový údaj o vsi se pojí s rokem 1545 a pak následuje opět, 136 let trvající odmlka, zahalující to, co se ve vsi v uvedeném období odehrávalo. V roce 1681 stál ve Vrhavči statek a patrně jej mohl vlastnit některý z neznámých drobných šlechtických rodů. Nelze však zcela vyloučit, že již tehdy mohl vrhavecský statek tvořit příslušenství nedalekého Vlkýše, přestože první, písemně potvrzená zmínka o tomto svazku pochází teprve z první poloviny 18. století, kdy oba statky vlastnil Karel Antonín Kfelíř ze Zakšova na Vlkýši a Vrhavči. Kfelířové prodali oba

zmiňované statky Janovi Františkovi svobodnému pánovi z Vídršperka, který je vlastnil ještě v roce 1788. Po jeho smrti zdědil rodové statky syn Vincenc svobodný pán z Vídršperka. V roce 1813 je oba prodal paní Ludmile Bartoňové, rozené Sannerové, která je posléze převedla na svobodnou paní Ludmilu Hanišovou z Graifentálu. Před rokem 1848 získal statky Vlkýš a Vrhaveč s příslušenstvím Jindřich Lindheim, v jehož držení dosáhla ves Vrhaveč konce patrimoniální správy v roce 1850.

Mezi lety 1850-1861 existovala obec Vrhaveč jako samostatná správní jednotka. V letech 1861-1921 tvořila Vrhaveč osadu obce Vlkýš. Na základě zákona č. 25/1922 Z. z., o rozloučení a sloučení obcí v Čechách, které bylo povoleno v roce 1921, byla obec Vlkýš rozdělena na dvě stejné územní a správní jednotky a obec Vrhaveč se opět osamostatnila. Po dobu další existence byla obec Vrhaveč územně a samosprávně samostatná.

Po vytvoření samostatných obecních samospráv v roce 1850 byly ve stejném roce ustaveny také politické a soudní okresy. Obec Vrhaveč byla zahrnuta do působnosti politického okresu v Plzni a soudního okresu ve Stříbře (zůstala v něm až do roku 1945). Politický okres Plzeň, spravovaný Okresním hejtmánstvím v Plzni, byl jako celek podřízen Krajskému úřadu v Plzni, zrušenému v roce 1862. Při další reorganizaci správy v roce 1855 došlo k zániku okresních hejtmánství a ke sloučení politické a soudní správy. Na území okresu vznikl smíšený Okresní úřad Stříbro, pod jehož správu patřila také Vrhaveč. K definitivnímu rozdělení politické a soudní správy došlo v roce 1868, kdy bylo zřízeno Okresní hejtmánství ve Stříbře. Okresní hejtmánství byla po roce 1918 nahrazena okresními politickými správami, od roku 1928 pak okresními úřady. Po připojení okresu Stříbro k německé „Třetí říši“ náležela obec pod správu tzv. úřadu Landráta ve Stříbře.

Skutečná historie obecní samosprávy ve Vrhavči se začala psát teprve v roce 1922, respektive v roce 1923. Neboť na základě výnosu Okresní politické správy ve Stříbře, č. 23451 ze dne 30. června 1922, byla ve Vrhavči ustavena správní komise, která se prokazovala pravomocí spravovat obecní záležitosti do prvních řádných voleb do obecního zastupitelstva. V rámci komise musel být jmenován výbor zodpovědný za náležitý chod prozatímní obecní samosprávy. První zasedání komise a užšího výboru proběhlo 16. července 1922, jako předsedající byl určen Alfred Siegler, jeho zástupcem Johann Kokesch, jako členové Johann Will, Johann Žáček, Josef Vošahlík, Josef Kokesch, Josef Knier, Josef Janka, Johann Kastner, jako náhradníci Ferdinand Röhrer a Heinrich Heuewald. Mezi nejdůležitější úkoly výboru patřilo vyjednání rovnocenných podmínek obou rozloučených obcí. Katastrálně byly obě obce Vlkýš a Vrhaveč rozděleny podle původního stavu před sloučením. Kromě poměrné části vlkýšského obecního rozpočtu, nezbytné pro řádný výkon obecní samosprávy, převzala Vrhaveč také část závazku za splácení válečných půjček. Na obou stranách však panovala vzácná shoda a dohoda o vzájemném vypořádání proběhla hladce. Většina zasedání prozatímního výboru se také účastnili pověřenci Okresního politické správy ve Stříbře, kteří fungovali nejen jako garanti a asistenti při dělení obecního majetku, ale také jako prostředníci obce s nadřazenými orgány. Také na základě jejich doporučení vydala Okresní politická správa ve Stříbře, dne 15. března 1923, výnos č. 14261, na jehož základě mohly být ve Vrhavči provedeny první samostatné volby do obecního zastupitelstva. K těm došlo bezprostředně po vydání uvedeného výnosu, ještě do konce měsíce března 1923. První jednání obecní rady se pak uskutečnilo 2. dubna 1923. Jako vítěz voleb stanul na postu starosty Alfred Siegler. O jeho mimořádných diplomatických schopnostech svědčí skutečnost, že se ve vedení úřadu starosty udržel bez jakýchkoliv problémů ve všech následujících volebních obdobích do roku 1938. Potvrzuje to také fakt, že mezi všemi zvolenými zastupiteli existoval vzácný soulad, co se činnosti obecní samosprávy ve Vrhavči týče. Následuje přehled obecních starostů.

představený obce/starosta	funkce od roku	funkce do roku
Alfred Siegler	1923	1938
Johann Steinbach	1938	1945

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

V protokole z odborné archivní dohlídky spisovny MNV Vrhavěč, kterou vykonala dne 27. března 1956 pracovnice okresní archivní služby při ONV Stříbro, pověřená prováděním odborných dohlídek a skartací, je uvedeno, že kromě nepatrného množství byly všechny písemnosti vzniklé z činnosti německé obecní samosprávy již vyřazeny. Chybí však jakýkoliv záznam o času, způsobu či množství vyřazeného materiálu. Pro trvalou archivní úschovu byly, mimo jiné, vybrány „německý protokol ze schůzí“ z let 1922-1938, v jehož vedení pokračovala česká správa obce v letech 1946-1952 a blíže nespecifikovaný „listinný materiál německý“.

V dopise z 16. února 1957, adresovaném MNV ve Vrhavči, vyzývala okresní archivářka zástupce MNV Vrhavěč k tomu, aby do tehdejšího okresního archivu doručili všechny písemnosti, vybrané při skartaci v roce 1956.

Z protokolu o odborné archivní dohlídce spisovny MNV Vrhavěč, kterou vykonal okresní archivář 27. března 1958, vyplývá, že tento určil, mimo jiné, že pro trvalou archivní úschovu budou odebrány „spisy o domovské příslušnosti z doby První republiky“ (součást tvořila také domovská agenda po roce 1945).

Na evidenčním listu JAF č. 107 pro MNV Vrhavěč, zavedeném k 11. únoru 1958, bylo zaznamenáno několik archivních fondů, jejichž původci sídlili ve Vrhavči. Na tomto evidenčním listu JAF byly evidovány také archiválie AO Vrhavěč. Vzhledem k tomu, že všechny evidenční jednotky byly vykazovány hromadně, nikoliv podle jednotlivých původců, nelze určit, jaké množství z nich se týkalo archivního fondu AO Vrhavěč. Stejný stav platí také u časového rozsahu. V průběhu dalších období bylo do všech záznamů nekontrolovaně zasahováno, aniž by o tom byla do EL JAF učiněna patřičná poznámka, čímž došlo ke značnému zkreslení všech v něm uvedených údajů. Na EL JAF nebyl navíc vyplněn údaj o datu převzetí a čísle přírůstku. V rubrice „tématický popis archivního fondu“ se objevuje také zmínka o „dějinách obce“.

Při revizi archivního fondu MNV Vrhavěč 11. dubna 2001 byly písemnosti archivního fondu AO Vrhavěč identifikovány, odděleny a byl založen nový archivní fond s EL NAD 844.

Na sklonku 30. let a v průběhu 40. let 20. století používala obecní samospráva ve Vrhavči takzvaný Porteleho spisový plán pro obecní zastupitelstva. Avšak z důvodu ledabylého záznamu spisových znaků na došlou korespondenci nelze hovořit o kompaktním způsobu evidence spisů. Pověřený obecní úředník totiž označoval pouze některé z došlých spisů. Jeho zájem se soustředil především na několik, pro něj zřejmě nejdůležitějších, původců (například úřad Landrata ve Stříbře, Finanční úřad ve Stříbře), ovšem nikoliv pravidelně, a zbývající agendě nevěnoval stejnou pozornost. Navíc sdružil písemnosti do skupin a popsal je spisovou značkou převažujícího druhu. Svým způsobem si tím značně komplikoval situaci a zcela tak degradoval původní význam spisového plánu. Zpracovatel

proto použil jednoduchý systém třídění podle tématických skupin a v rámci nich přistoupil ještě ke chronologickému řazení písemností.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Při pořádacích pracích v archivním fondu AO Vrhavěč do něj byla začleněna složka týkající se domovské evidence včetně domovských listů, původně uložená v archivním fondu MNV Vrhavěč EL NAD 107. V této složce (inv. č. 1) se nachází také přehledy vydaných domovských listů, na kterých byla v roce 1947 zaevidována rovněž dvě česká jména. S přihlédnutím k okolnosti, že rozsah záznamů české správy obce je zanedbatelný, rozhodl se je zpracovatel ponechat v rámci archivního fondu AO Vrhavěč.

V návaznosti na předešlou změnu došlo ke korekci časového rozsahu tohoto archivního fondu.

Materiál archivního fondu AO Vrhavěč pochází z let 1922-1945 (1947). Jedná se o 1 kartón o celkové metráži 0,12 bm.

Vzhledem k umístění obce v oblasti s převažujícím německým obyvatelstvem je v dochovaných archiváliích užíván německý jazyk.

Archivní fond byl uspořádán podle metodického návodu pro pořádání archivních fondů obcí.

V archivním fondu se nalézají archiválie II. kategorie.

Fyzický stav materiálu je dobrý.

Při pořádacích pracích v archivním fondu AO Vrhavěč z něj nebyly vyřazeny žádné multiplikáty a písemnosti nearchivní povahy.

Mimo archivní fond se nachází kniha se zápisy obecního zastupitelstva a finanční komise z let (1922) 1946-1953. Kniha vedla v letech 1922-1938 německá obecní samospráva, zatímco v období 1946-1953 pokračovala v jejím vedení česká správa obce. Proto je kniha uložena v archivním fondu MNV Vrhavěč EL NAD 107.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Při eventuálním badatelském zájmu o archiválie uložené v archivním fondu AO Vrhavěč je potřeba vycházet ze skutečnosti, že tyto tvoří pouze několik jednotlivin z různých oblastí činnosti obecní samosprávy. V tomto případě je nutné nasměrovat pátrání na knihu se zápisy z obecního zastupitelstva a finanční komise z období německé samosprávy obce, která je uložena v archivním fondu MNV Vrhavěč EL NAD 107. V knize se nacházejí všechny stěžejní informace o vzniku a vývoji obecní samosprávy v obci z let 1922-1938.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v prosinci 2009 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 22. července 2010

Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Adressbuch und Führer für den politischen Bezirk Mies. Mies : Buchdruckerei A. Haßold in Mies, 1912.

Führer und Adressbuch für den Gerichtsbezirk Mies : mit den Städten Mies, Kladrau, Tschernoschin und den Landgemeinden. Bischofteinitz : J. Mitzner & Sohn, [1924].

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida : Verlagsanstalt Albert & Hanselik, s. d.

PORTELE, Theodor. Akten-Plan : für die Gemeindeverwaltungen des Sudetengaus. Stuttgart : R. Booberg Verlag, 1938

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1849

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1864

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1920

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1933

Seznam míst v království Českém, 1913

Státní oblastní archiv Plzeň : Průvodce po archivních fondech. Svazek 4. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra ČSR, 1976.

Übersicht der in Folge a. h. Gutschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten provisorischen Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen, 1849

Zákoník zemský, 1922

II. Literatura

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : Příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu, *Archivní časopis : zvláštní příloha.* 1999, roč. 49.

PROFOUS, Antonín – SVOBODA, Jan. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny.* Díl IV. S – Ž, Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.

PROCHÁZKA, Zdeněk – ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov 3.* Tachov : Okresní muzeum v Tachově, 1991.

SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník království českého.* Praha : Nakladatelství ARGO, 1998.

Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
EL	evidenční list
EL JAF	evidenční list Jednotného archivního fondu
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evíd.	evidenční
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
NAD	národní archivní dědictví
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Nacionálněsocialistická německá strana dělnická)
ONV	okresní národní výbor
Ř. z.	Říšský zákoník
Sb.	Sbírka
s. d.	sine dato (bez datace)
SOkA	státní okresní archiv
Z. z.	Zemský zákoník

Inventární seznam

Obecní úřad 1850-1945**Spisový materiál****Spisy****Obec a její správa**

1	Domovská evidence (žádosti o přijetí a vyjmutí do domovského svazku, přehledy vydaných domovských listů)	1922-1942 (1947)	N 1
2	Domovské listy	1926-1928	N 1
3	Nařízení a oběžníky došlé od úřadu Landrata ve Stříbře	1941-1943	N 1
4	Odpovědi odeslané na úřad Landrata ve Stříbře	1942	N 1

Správa obecního majetku

5	Obecní rozpočty	1939-1945	N 1
---	-----------------	-----------	-----

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

6	Příděl potravinových lístků podle věkových skupin	[1943]	N 1
---	---	--------	-----

Péče o veřejné ústavy a zařízení

7	Žádost „lidového spolku péče o válečné hroby“ o finanční příspěvek	1943	N 1
---	--	------	-----

Spolupůsobení ve státních záležitostech

8	Občanská daň	1939-1940	N 1
9	Stanovení výměru pozemkové daně	1941-1944	N 1
10	Korespondence došlá z Finančního úřadu ve Stříbře ve věci úředně schválených výpomocných dávek obyvatelstvu, daňové nedoplatky	1941-1943	N 1
11	Odpovědi Finančnímu úřadu ve Stříbře ohledně neuhrazených daní	1942	N 1
12	Informace o stavu na spořicímu účtu patřícímu obci	1943	N 1
13	Pokyny a informace týkající se pojištění rolníků v případě úrazu při práci, korespondence se zemědělskou zaměstnaneckou společností	1939-1943	N 1

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
Účetní materiál			
Účetní přílohy			
14	Účetní závěrka	1939	N 1
15	Roční účetní závěrky společenstva pro chov dobytka	1942	N 1
16	Roční účetní závěrky společenstva pro chov dobytka (dvůr Alfrédov)	1942	N 1
17	Roční účetní závěrka společenstva pro chov dobytka	1943	N 1

Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Archiv obce Vrhavěč
Značka archivního souboru:	AO Vrhavěč
Časový rozsah:	1922-1945 (1947)
Počet evidenčních jednotek:	1 kartón
Počet inventárních jednotek:	17
Rozsah bm:	0,12
Stav ke dni:	22. července 2010
Zpracovatel archivního souboru:	Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	15
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl 22. 07. 2010 čj. SOAP/090-0430/2010